

מי מסתתר מאחורי המסיכה

YVRIT CLUB
ÉTUDE POST
POURIM

הפנים האמיתיות של גיבורי
מגילת אסתר

VOCABULAIRE POURIM

כמה מילים לפורים

לְחַפֵּשׁ

לְהִתְחַפֵּשׁ

חֹפֶשׁ

מְלַחֵמָה, לָחֶם, מֶלֶח

אֶמֶץ, אֲמִיצָה

מֶלֶךְ מְלָכָה

חֲרוּת

גִּזְע, גִּזְעָנוּת, גִּזְעָנִי

תְּקוּהָה

מְסֻרַת, מָסֹר

נִצָּחֹן, נִצָּח

רַעַשׁ, רַע

היהודי הראשון LE PREMIER JUIF

Mardochée (en hébreu) מֶרְדֳּכָי (*Morděkay*) ou מֶרְדֹּכָי (*Mordōkay*), transcrit Μαρδοχαῖος / *Mardokhaîos* en grec) est un personnage du livre d'Esther dans la Bible. Il est un fils de Jair et est issu de la tribu de Benjamin, l'une des deux tribus qui constituèrent le royaume de Juda avant sa destruction par les Babyloniens et les déportations de l'élite du royaume vers les provinces de l'Empire perse.

Mardochée appartient à la quatrième génération des Judéens depuis l'exil forcé des habitants du royaume de Juda sous Nabuchodonosor¹. Certains comprennent de ce passage que Mardochée lui-même a été déporté.

Mardochée habite la ville de Suse, en Perse, avec sa cousine/nièce orpheline Hadassah, dite « Esther », qu'il a accueillie et élevée comme sa propre fille. Esther entre dans le harem du roi Assuérus et devient reine. Mardochée occupe un poste au palais, et y découvre un complot d'eunuques contre la personne du roi. Le complot est déjoué, et ce service rendu par Mardochée est inscrit dans les registres royaux.

Mardochée est cependant en conflit avec Haman, le ministre du roi, qui ne peut supporter que Mardochée soit le seul personnage de la cour à ne pas se prosterner devant lui. Le judaïsme interdit en effet de se prosterner devant quiconque, à l'exception de YHWH.

Haman prépare un décret pour tuer la totalité des exilés juifs de l'empire perse. L'exécution de ce décret est planifiée, et une date est fixée. Mardochée et Esther influencent le roi pour qu'il permette aux Juifs de se défendre. Le plan d'extermination se retourne contre ceux qui l'avaient organisé. Haman est pendu avec ses fils, et les Juifs sont sauvés.

Ce jour où le sort s'est retourné en faveur des Juifs est désormais célébré par eux comme une fête le jour de Pourim.

מרדכי היהודי סוכן כפול ?

^א בַּיּוֹם הַהוּא, נָתַן הַמֶּלֶךְ
אֶחָשׁוּרוּשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה, אֶת-
בֵּית הָמָן, צֶרֶר הַיְּהוּדִים
(הַיְּהוּדִים); וּמֶרְדֳּכִי, בָּא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ--כִּי-הִגִּידָה אֶסְתֵּר, מַה
הוּא-לָהּ. ^ב וַיִּסֶּר הַמֶּלֶךְ אֶת-
טְבַעְתּוֹ, אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמָּן,
וַיִּתְּנָהּ, לְמֶרְדֳּכִי; וַתֵּשֶׂם אֶסְתֵּר
אֶת-מֶרְדֳּכִי, עַל-בֵּית הָמָן.

פרק ח פסוק א

בַּיּוֹמִים הָהֵם, וּמֶרְדֳּכִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר-הַמֶּלֶךְ; קִצְף בְּגִתָּן וַתֵּרֶשׁ שְׁנֵי-סְרִיסֵי
הַמֶּלֶךְ, מִשְׁמֵרֵי הַסֵּף, וַיִּבְקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד, בַּמֶּלֶךְ אֶחָשׁוּרוּשׁ. ^{כב} וַיֵּדַע
הַדָּבָר לְמֶרְדֳּכִי, וַיִּגַּד לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה; וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ, בְּשֵׁם
מֶרְדֳּכִי. ^{כג} וַיִּבְקֶשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצָא, וַיִּתְּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל-עֵץ; וַיָּכַתְבּ, בְּסֵפֶר
דְּבָרֵי הַיּוֹמִים--לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

**מדוע מכונה מרדכי בשם ה'יהודי'? בגמרא מסכת מגילה מבואר
כי מרדכי נקרא כך על שם שכפר בעבודה זרה, שלא השתחוה
להמן, ש"כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי".**

מרדכי ידע 70 שפות והיה מכונה 'בלשן' על שם כך. כשמרדכי היה
בירושלים עוד לפני הגלות הקשה, הוא היה אחד מיושבי לשכת הגזית
בסוד הסנהדרין. ידיעותיו אלו הובילו להצלתם של עם ישראל שכן הוא
חשף את תוכניתם הזדונית של בגתן ותרש להתנקש בחייו של המלך,
ואז נכתב שמו בספר הזכרונות.

היפה של תל אביב

היו לה עינים ירקות שרחצו
ברוך ובעדנה, והשערות שענדו
זר לראשנה היו שחרות
וקורנות", ספר עליה העתונאי
שסקר את הארוע, אורי קיסרי.
"היא היתה נושאת את יפיה
בגאווה מיחדת של אשה
שצעדיה אינם נוגעים כלל
באדמה הפרוזאית. היא היתה
גברת, ובת הצחוק העלאית
שלה היתה יכולה לשנות את
מפת העולם. היא היתה יפה
כשמש, יפה כעולמו של הקדוש
ברוך הוא

אורי קיסרי על לילה טשרקטוב

אסתר הדסה המלכה

מרדכי שאהב את אסתר, הגיב על דבריה בכעס רב. הוא טען שלא תוכל להתחמק מהשליחות החשובה, ובית המלוכה לא יהווה בעבורה מקלט בעת צרה.

הוא רמז ליד ההשגחה שהובילה אותה למעמדה הרם כדי שתפעל להצלת היהודים.

למרות החשש לחייה, נעתרה אסתר לבקשת מרדכי והסכימה ללכת אל המלך.

היא קראה למרדכי לאסוף את כל יהודי שושן להתפלל לשלומה: "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשָׁן, וְצוּמוּ עָלַי וְעַל תְּאֲכִלוּ וְעַל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לֵילָה וַיּוֹם, גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אֲצוּם כָּן, וּבֹכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אֲבָדְתִּי אֲבָדְתִּי".

♥ **אסתר מתגברת על הפחד.**

♥ **איזה כוחות נפש צריך לכך?**

♥ **מה הניע אותה? אהבתה למרדכי? הזיקה לעמה? אולי גם וגם.**

דר חיה שרגא בן איון / <https://www.magicbible.co.il>

אסתר הגיעה לארמון אחשוורוש יחד עם נערות רבות אחרות שנאספו מרחבי ממלכת פרס עבור המלך שחיפש לו בת זוג תחת ושתי, המלכה המרדנית.

אסתר היתה אישה: **"יִפְתַּת תֹּאֵר וְטוֹבַת מַרְאֶה"**, שהרי המלך חיפש רק נשים יפהפיות כמחליפות לשתי.

בהרמון הנשים, בין הבנות הרבות שהובאו מכל רחבי הממלכה, ועברו תהליכים קוסמטיים לעידון עורן ולטיפוח יופיין, העדיף הגי הסריס הממונה על המועמדות

את אסתר על פני כל האחרות, והרעיף עליה פינוקים. לעומת זאת **מיעטה אסתר**

לבוא בדרישות: "לא בקִּשָּׁה דְּבָר". היא הסתפקה במה שקיבלה. ועוד נאמר שם:

"וַתְּהִי אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חַן בְּעֵינֵי כָל רָאִיָּה".

במילים אחרות, אסתר היא לא רק יפה. היא צנועה בדרישותיה, ומתחבבת על הסובבים אותה.

אלו תכונות צריכה המלכה

רח' אסתר המלכה

ش. اسطر هملكاه

ESTER HA'MALKA ST.

מי הוא אחשוורוש? מלך נערץ או פוליטיקאי

אפי המלך שנוי במחלוקת בתלמוד הבבלי. מחלוקת בין רב לשמואל [12] עוסקת בשאלה האם היה מלך טפוש שנגרר אחרי המן, או שמא מלך ערמומי. מקריאה במגלה עולות ראיות לשני הצדדים, ויש הבוחרים לקבוע שהיה מלך הפכפך, ותמרן את כלם לרצונו בלא אידאליזם מסוימים. לעמת זאת יש הטוענים שהוא היה חסר דעה משל עצמו. באותו הדף, ישנה מחלוקת נוספת לגבי יחוסו. יש אומרים שהיה הבן של פרש ויש אומרים שהיה פקיד פשוט שקנה את המלוכה בכסף. על פי המדרש שבאותו הדף, כשבקש משתי לבוא למשתה כדי להראות את יפיה, ושתי סרבה באמרה שהוא היה לא יותר מאשר שומר הסוסים של סבה) נבוכדנצר.

בגמרא [13] ישנה מחלוקת האם אחשוורוש "פקח היה" או "טפוש היה". הרבי הר"צ מליובאוויטש מתאר את אישיותו כבלתי מאזנת, בשלוב שתי הדעות יחדיו: "אחשוורוש היה הפכפך בטבעו ונוסף על כך גם גס רוח, חכם בעיניו ונזח לכעס. שררה בו ערבותיה של טוב ורע, חכמה וטפשות, הכל ביחד, כמאמר חז"ל "מלך פקח היה, מלך טפוש היה."

יחוס ליהודים מתאר באפן כללי כשילי. בגמרא [2] דורשים האמוראים את שמו "אחשוורוש" כמבטא את רשעותו: "אחשוורוש - אמר רב: אחיו של ראש, ובן גילו של ראש; אחיו של ראש - אחיו של נבוכדנצר הרשע שנקרא ראש, שנאמר: "אנת הוא רישא די דהבא". בן גילו של ראש - הוא הרג, הוא בקש להרג, הוא הקריב, הוא בקש להקריב, שנאמר: "ובמלכות אחשוורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישיבי יהודה וירושלם."

ושמואל אמר: שהשחרו פניהם של ישראל בימיו כשולי קדירה.

ורבי יוחנן אמר: כל שזכרו אמר אח לראשו.

ורבי חנינא אמר: שהכל נעשו רשין בימיו, שנאמר: "וישם המלך אחשוורוש מוס."

"הוא אחשוורוש - הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו.

המן הרשע ? או זרש הרשעית ?

וּכְרָאוֹת הָמָן אֶת-מֶרְדֵּכִי בִּשְׁעַר הַמֶּלֶךְ, וְלֹא-קָם וְלֹא-זָע מִמֶּנּוּ--וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל-מֶרְדֵּכִי, חֲמָה. ' וַיִּתְּאֶפֶק הָמָן, וַיָּבֹא אֶל-בֵּיתוֹ; וַיִּשְׁלַח וַיִּבֹּא אֶת-אַהֲבָיו, וְאֶת-זָרְשׁ אִשְׁתּוֹ. 'א וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמָן אֶת-כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ, וְרֹב בָּנָיו; וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ, עַל-הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ. 'ב וַיֹּאמֶר, הָמָן--אֵף לֹא-הִבִּיֵּא אֶסְתֵּר הַמֶּלֶכָה עִם-הַמֶּלֶךְ אֶל-הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר-עָשִׂיתָה, כִּי אִם-אוֹתִי; וְגַם-לְמַחֵר אֲנִי קָרוּא-לָהּ, עִם-הַמֶּלֶךְ. 'ג וְכָל-זֶה, אֵינֶנּוּ שׁוֹה לִי: בְּכָל-עֵת, אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת-מֶרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי--יוֹשֵׁב, בִּשְׁעַר הַמֶּלֶךְ. 'ד וַתֹּאמֶר לוֹ זָרְשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל-אַהֲבָיו, יַעֲשׂוּ-עֵץ גָּבֹה חֲמִשִּׁים אַמָּה, וּבִבְקָר אָמַר לְמֶלֶךְ וַיִּתְּלוּ אֶת-מֶרְדֵּכִי עָלָיו, וּבֹא-עִם-הַמֶּלֶךְ אֶל-הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ; וַיִּיטֹב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן, וַיַּעַשׂ הָעֵץ. {ס}

בימי רש"י היה מנהג עתיק להרעיש גם כאשר מזכירים את שמה של זרש¹⁰

שנאה ללא ביסוס רעיוני, השוואה בין המן להיטלר שמוכנים להקריב את עמם שלהם בשביל להשמיד את ישראל

המפגש בין מרדכי להמן הוא הסיבה לשנאה העמוקה ?

אלו עוד תכונות יש להמן ?

אחר הדברים האלה, גדל המלך אחשוורוש את-המן בן-המדתא האגגי--וינשאהו; המן בן טיפוחיו של אחשוורוש ולא חשב שהוא יצא נגדו

מאמר של דוד פלוסר מכון הרצוג 1963

<https://www.daat.ac.il/he-il/kiryavet/mahanavim/plosar-haman.htm>

uploaded in HD @ TunesToTube.com

ושתי, האישה הגרושה, מנהיגה פמיניסטית? היפוכה של אסתר או בעלת אסטרטגיה שונה?

**מה ההבדל בין ושתי ואסתר באופני הפעולה שלהן? איך זה מתקשר למאבקים בימינו?
ובאיזו אסטרטגיה היית בוחר/ת?**

"ושתי, כמסופר במגילת אסתר, ממאנת להישמע לפקודת אחשוורוש הרוצה להתגאות ביופייה, שאותו הוא רואה כקניינו, וכך היא מורדת במקומה בהיררכיה הפטריארכלית. אסתר, מתברר, לומדת מכישלונה של ושתי, והיא מתנהגת בהתאם למקובלות החברה הפרסית באשר למקומה של האישה ולמאפייניה כאישה אידאלית: יופי, פסיביות, היות אובייקט למשיכה ארוטית של הגבר והערצה לכוחו כמנהיג וכמחליט... אלא שבהדרגה מסתבר שמדובר באישה דעתנית ואמיצה, עם סדר יום משלה, שאותו היא מکتובה אט אט למלך ולממלכה כולה..."

**אפשר לזהות כאן שתי אסטרטגיות שונות שיכולים לנקוט אנשי השוליים המוחלשים,
המתחרות ביניהן גם היום:**

מחד מחאה גלויה וישירה וסירוב מוצהר לשתף פעולה עם מוקדי השלטון והכוח, מאידך אסטרטגיה של שיתוף פעולה, חדירה וחבירה למוקדי הכוח, לעיתים אפילו תוך הסתרת עמדות ואמונות, צבירת כוח מבפנים, ואז פעולה ושינוי בזמן ובהקשר מתאימים. ערוך מתוך: "ונהפוך הוא" פורים- חג של היפוכים,

**ד"ר ענת ישראלי עצמון, ניגון נשים, המדרשה באורנים, מרכז חינוכי להתחדשות
החיים היהודים בישראל**

סיפור אהבה מודרני טלנובלה, מקומה של האישה בסיפור המגילה

דעות החוקרים חלוקות באשר לפירוש השם "ושתי":
"הטובה ביותר" בפרסית עתיקה "יפה" בפרסית, ו"חוט"
בעילמית. או שמקור השם בשפה הפרסית, ופירושו
"הנחשקת".

גם וּשְׁתִי המלכה, עֲשֻׁתָּה מְשֻׁתָּה נָשִׁים--בֵּית, המלכות, אֲשֶׁר,
למֶלֶךְ אַחֲשֹׁרוּשׁ.

וּתְמָאן המלכה וּשְׁתִי, לבוא בְּדִבְרֵי הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר, בְּיַד הַסְּרִיסִים;
וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד, וַחֲמָתוֹ בָּעָרָה בּוֹ.

וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאמְרָנָה שְׁרוֹת פָּרֶס-וּמְדִי, אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת-דִּבְרֵי
הַמֶּלֶכָּה, לְכָל, שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ; וּכְדִי, בְּזִיוּן וְקִצְף.

וְהַיּוֹם הַזֶּה תֵּאמְרָנָה שְׁרוֹת פָּרֶס-וּמְדִי, אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת-דִּבְרֵי

וּתְמָאן וּשְׁתִי

חוה עציוני-הלוי

L'IDÉNTITÉ D'UNE PETITE FILLE

מִה הַהוּת שֶׁל
הַיִּלָּד הַזֶּאת

ENTRE L'IDÉNTITÉ
DE TSABAR ET
L'IDÉNTITÉ JUIVE
DE LA DIASPORA

ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריז בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה.

איפה אלהים? חפשו טוב בטקסט. הוא נעדר, לא מזכיר ולא מתערב. שמו לא מופיע, גם לא אחד מכוניו, ברמז או בעקיפין. אין עוד טקסט כזה במקרא. זו לא שתיקה רועמת, זה יותר מכך, כפי שנגלה בהמשך.

מה עם התורה והמצוות? גם כאן, כלום. מרדכי (הקרוי על שם האל הבבלי מרדוך) אמנם לא בורע ומשתחנה להמן, אבל לא עושה דבר שמעיד על יהדותו. לא מתפלל מנחה, לא נותן צדקה, לא שומר נדה. ממש אין מצוות. אם לא היה נאמר על מרדכי שהוא יהודי, היה קשה לבחש.

ומה עם ארץ ישראל? גם כאן, מאום. ארץ הקדש. ציון, מושב נפשנו, היא עוד אחת מ-127 מדינות תבל. בלי יחוד, בלי פסופים, ללא שמץ געגוע. מה היה אומר על כך הרב קוק? בלי אלהים, בלי תורה ובלי ארץ ישראל, ורק לאמיות יהודית ללא כל סממן דתי. חשוב שנפגים: יש כאן יד מכוננת. המגלה היא חבור כותב היטב. הכל מתזמן ומארגן ולא מקרי. גם מה שלא כתוב.

גם המלה "דת" מופיעה כאן לראשונה. פעם יחידה בתנ"ך – ולא במקרה. דת בפרסית = חק. האם המשג הזה היום ביהדות משמעותו חק? מה זה אומר (או לא אומר) על אמונה מוסר ותרבות....

חכמי המשנה הבינו את המסר החתרני הזה, ויש דיון מרתק בתלמוד אם לכלל את מגלת אסתר בין כתבי הקדש. למזלנו הם הכריעו בחיוב. הם הבינו שהספק, הפפירה וגם החלונות הם חלק מעם ישראל. יבלתם להכליל את המגלה יחד עם עוד כמה ספרים חתרניים כגון: קהלת ואיוב, בקנון התרבותי שלנו. היה זה מראה אולי פגים של יהדות אחרת.

ויהי כימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך
מהדיו ועד טיש שבע ועשרים ומאה מדינה
כימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא
מלכותו אשר בשושן הבירה בשנת שלוש
למלכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו אז
פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו בהראתו
את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו
ימים רבים שמונים ומאת יום ובמלואת הימים
האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן
הבירה למגדיל ועד קטן משתה שבעת ימים
שחצר גנת בית המלך חזור ברפס ותכלת אחיז
חבלי בייץ וארגמן על גלילי כסף ועמודי שש
מטויי לב וכדור רצף זהב ושני יזר וסחרם

להביא את ושר
מלכות להראות
טובת מראה ה
טובת המלך אשר
טובת וזמנתו ט
מאד לחכמים
המלך להביא את
לפני כל ידי שיש
אדמתה תרשיש
שר פרס ומדי
במלכות סדת סה
אשר לא עשתה
הסריסים
המלך והשרים ל
כל

POSTE POURIM

SAMEAH

QUE LE NETTOYAGE DE PESSAH COMMENCE !

<https://www.youtube.com/watch?v=DBZsE85XAvI>

<https://www.youtube.com/watch?v=aqt-Wplao3g> **המן**
הרשע קינדרלך

https://www.youtube.com/watch?v=x3Z_IIGy4zE **עד לא**
ידע קינדרלך

<https://www.youtube.com/watch?v=LpnqdxvuDPU&t=120s>
עד לא ידע תל אביב

https://blog.nli.org.il/adloyada/?gclid=CjwKCAiAu5agBhBzEiwAdiR5tLoihKdA_RGodh947lqeprgBB-eBwAlpmApxJ7PLlu0CuBZghCqvYxoCqgUQAvD_BwE
פורים נוסטלגיה אתר הספרנים

https://blog.nli.org.il/queen_ester/ **מלכת אסתר הראשונה**
של ארץ ישראל אתר הספרנים

https://blog.nli.org.il/esther_ferrera/ **מגילת אסתר קומיקס**
שנים 400

<https://www.youtube.com/watch?v=d-k3KtmnPSk> **ומרדכי**
יצא מלפני המלך

<https://www.youtube.com/watch?v=GoNjwmCPbew>
עדלידע במדבר

https://www.youtube.com/watch?v=45HO6M_BZuc
עדלידע הרצליה סיפורי התנך

